

УДК: 328.185

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-7\(35\)-185-197](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-7(35)-185-197)

Нинюк Інна Іванівна кандидат наук з державного управління, доцент кафедри політології та публічного управління, Волинський національний університет імені Лесі Українки, проспект Волі, 13, м. Луцьк, 43025, <https://orcid.org/0000-0001-6544-2393>

Нинюк Марія Антонівна кандидат наук з державного управління, доцент кафедри політології та публічного управління, Волинський національний університет імені Лесі Українки, проспект Волі, 13, м. Луцьк, 43025, <https://orcid.org/0009-0001-5082-533X>

АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА ТА ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ІНСТИТУЦІЙНИХ РЕФОРМ

Анотація. Під час дослідження обраної проблематики було з'ясовано, що таке явище, як корупція, міцно вкоренилося в політичному середовищі України, що має очевидний негативний вплив на всі сфери суспільного життя. У межах вивчення теми незаконного збагачення оцінено окремі антикорупційні ініціативи європейських країн та встановлено, що досвід закордонних країн є корисним і для боротьби з корупцією в Україні.

Надано окрему оцінку Антикорупційній стратегії на 2021 – 2025 роки. Цим документом передбачені стратегічні напрями боротьби з корупцією, визначено сфери, які найбільше потребують реформування. При цьому вагома частка антикорупційних змін припадає на формування прозорості політики засобами цифрових трансформацій.

Досліджено окремі цифрові платформи, які забезпечують прозорість владних управлінських процесів та можливість громадського контролю за використанням державних коштів. Доведено, що відкриття центрів надання адміністративних послуг та окремі програмні продукти зменшили адміністративне навантаження та контакт людини з посадовцем, що значно знижує корупційні ризики. Однак такі антикорупційні зміни ефективні в питаннях боротьби з корупцією на нижчих щаблях влади. Механізми боротьби із топкорупцією потребують удосконалення.

Вказано на важливість заходів щодо запобігання корупції як важливої складової антикорупційної політики. Стверджується, що для формування негативного суспільного ставлення до будь-яких корупційних дій заходи щодо запобігання корупції мають проводитися не лише серед дорослого населення, але й серед молоді.

Здійснене дослідження дало можливість дійти висновку, згідно з яким Україна рухається в правильному напрямі та успішно впроваджує антикоруп-

ційні реформи. Безумовно, 2023 рік був одним із найуспішніших щодо антикорупційних розслідувань та реального притягнення до відповідальності винних осіб, що дало змогу Україні додати балів у світовому рейтингу Індексу сприйняття корупції.

Ключові слова: правові реформи, політика прозорості, ефективність управління, інституційні зміни, антикорупційні механізми.

Ninyuk Inna Ivanovna PhD in Public Administration, Associate Professor of Department of Political Science and Public Administration, Voli Ave., 13, Lutsk, 43025, <https://orcid.org/0000-0001-6544-2393>

Ninyuk Mariya Antonivna PhD in Public Administration, Associate Professor of Department of Political Science and Public Administration, Voli Ave., 13, Lutsk, 43025, <https://orcid.org/0009-0001-5082-533X>

ANTI-CORRUPTION POLICY AND RULE OF LAW IN UKRAINE: ANALYSIS OF INSTITUTIONAL REFORMS

Abstract. During the investigation of the topic of corruption, it was established that this phenomenon is firmly rooted in the political environment of Ukraine, which has its obvious negative impact on all spheres of public life. Within the framework of this study, individual anti-corruption initiatives of European countries were evaluated, and it was established that certain initiatives of foreign countries are also used by Ukraine.

A separate assessment was given to the Anti-Corruption Strategy for 2021-2025. It is this document that provides for strategic directions in the fight against corruption, and defines the areas most in need of reform. At the same time, the lion's share of anti-corruption changes falls on the formation of a transparent policy by means of digital transformations.

Separate digital platforms that provide transparency of government management processes and the possibility of public control over the use of public funds have been studied. It has been proven that the opening of centers for the provision of administrative services and separate software products have reduced the administrative burden and contact between a person and an official, which significantly reduces corruption risks. However, such anti-corruption changes have a dominant effect in the fight against corruption at the lower levels of government. Mechanisms for combating top corruption also need improvement.

Also, a separate assessment was given to measures to prevent corruption, as an important component of anti-corruption policy. It was established that in order to form a negative public attitude towards any corrupt actions, measures to prevent corruption should be carried out not only among the adult population, but also among schoolchildren and students.

The conducted research gave grounds to conclude that Ukraine is currently on the right track and is successfully implementing anti-corruption reforms. After all, the year 2023 was one of the most successful in terms of anti-corruption investigations and real prosecution of guilty persons, which enabled Ukraine to add points in the global ranking of the Corruption Perception Index.

Keywords: legal reforms, transparency policy, management efficiency, institutional changes, anti-corruption mechanisms.

Постановка проблеми. Корупція – це явище, яке гальмує розвиток демократичних суспільних процесів, має негативний вплив на економіку держави та в підсумку на добробут громадян. Проявляються корупційні дії у використанні особами, уповноваженими на виконання функцій держави, своїх посадових повноважень із метою наживи чи особистої немайнової вигоди. Корупція є однією з найбільших перепон для інтеграції України до Європейського Союзу, оскільки в країнах-членах ЄС домінує верховенство права, цього ж вони вимагають і від країн-кандидатів, які бажають долучитися до європейської родини. Україна стала на шлях проєвропейського розвитку, а відповідно вдосконалення антикорупційних програм повинно бути пріоритетним у питанні формування прозорої політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема корупції є часто обговорюваною в наукових колах. Досвід європейських країн у питаннях протидії корупції досліджував М. Ребало [1]. Антикорупційну політику в контексті реалізації засад верховенства права вивчали Л. Шумна, О. Дудченко та Л. Маслова [2]. Питання міжнародних стандартів у боротьбі з корупцією розглядала І. Милосердна [3]. Особливості антикорупційної реформи в Україні було відображено в науковій праці А. Марченка [4]. Системний аналіз антикорупційної стратегії в Україні в контексті правових норм дослідили О. Буковська та М. Макаров [5]. Переваги цифрових досягнень для прозорості адміністративних процесів та запобігання корупційним діям досліджували В. Боженко та К. Петренко [6]. Д. Сирота, А. Сергієнко та Л. Даценко [7] також оцінили очевидну ефективність цифрових можливостей для зниження корупційних ризиків. Загальний аналіз стану корупції в Україні здійснив А. Мошинін [8], запропонувавши напрями протидії цьому негативному явищу.

Мета статті – дослідження основних засад і механізмів боротьби з корупцією в Україні в контексті здійснених реформ та оцінка реальних антикорупційних результатів.

Виклад основного матеріалу. Корупція – деструктивне явище, яке відверто стримує економічний розвиток нашої держави. Вона створює реальні загрози національній безпеці [2]. Світовий досвід вказує на те, що хворобливий феномен корупції повністю ліквідувати неможливо. У кожній державі, навіть із розвиненими економіками, так чи інакше корупція присутня. Відповідно, враховуючи прагнення України долучитися до складу Європейського Союзу (далі – ЄС), необхідно оцінити найбільш успішні антикорупційні кейси окремих країн учасниць ЄС.

Так, Німеччина входить до десяти найменш корумпованих європейських країн. Однак, якщо оцінювати антикорупційні заходи Німеччини, то вони були не досить жорсткими. На законодавчому рівні приймалися окремі антикорупційні закони, створювалися спеціальні органи з розслідування корупційних злочинів. Зокрема, передбачалися кримінальна відповідальність за корупційні дії у вигляді позбавлення волі, позбавлення права обіймати певні посади, конфіскація майна [1]. Фактично, досвід Німеччини співвідноситься з досвідом України. Так, Верховною Радою України у 2014 році було прийнято Закон України «Про запобігання корупції» [9], який є основоположним у питаннях боротьби з цим явищем. Кримінальний Кодекс України визначає відповідальність за корупційні дії, а у 2015 році на вимогу Міжнародного валютного фонду та Європейської комісії було створено Національне антикорупційне бюро України [10].

Якщо оцінювати антикорупційні ініціативи Німеччини, то однією з найефективніших було визначення конкретних сфер, найбільш уражених корупцією, здійснення там кадрових змін та створення підрозділів із внутрішнього аудиту. Проте одним із найбільш дієвих способів боротьби з корупцією виявився громадський контроль та формування в громадян нетерпимості до корупційних дій [1].

Демократичні реформи в Польщі також були прямо пов'язані з антикорупційною політикою. Однак у Польщі рушійною антикорупційною силою є громадянське суспільство та неурядові організації. До того ж відбувається виховання в молоді відсутності толерантності до цього негативного явища. Освітні програми, семінари, лекції підвищують рівень суспільної свідомості ще зі шкільних років. При цьому антикорупційне бюро Польщі забезпечує не лише кримінальне розслідування корупційних злочинів, а й виконує антикорупційну пропаганду та інформування населення щодо заходів антикорупційної політики [3].

Однією з найуспішніших країн у питаннях боротьби з корупцією на теренах ЄС є Нідерланди. Основою антикорупційних механізмів у цій країні є заборони працювати та отримувати будь-які соціальні виплати в разі доведення участі в певних корупційних схемах. Не останню роль у досягненні позитивного результату відіграє система заохочень, матеріального та морального стимулювання, що знижує бажання до незаконного збагачення. Крім того, здійснюється ретельний відбір кандидатів на посади у тих сферах, де корупційні ризики є найвищими. Варто зауважити, що в Нідерландах діє спеціальна поліція щодо питань запобігання корупції [1].

Отже, очевидним є факт, що навіть розвинені країни світу подолали свій шлях боротьби з цим негативним явищем. Сьогодні вони продовжують таку роботу, оскільки в тому чи іншому прояві корупція присутня в усіх політичних системах світу. Відмінність полягає лише в її рівні, кількості випадків та безпосередньому впливі на суспільно-політичні процеси й економічний

розвиток держав. Політика держави, спрямована на боротьбу з корупцією, здійснюється через відповідні антикорупційні реформи. Як відомо, основною метою будь-яких реформ є:

- **Прогрес.** Певні адаптації передбачають позитивні зміни та динаміку в суспільному розвитку. Очікуваним результатом завжди є суспільний добробут.
- **Стабільність.** Поступовий характер змін не спричиняє суспільного резонансу та дискомфорту суспільства від нововведень. Зміни відбуваються поступово, суспільство адаптується до змін.
- **Дієздатність.** Запровадження реальних механізмів роботи задекларованих реформ.
- **Цілеспрямованість.** Реалізація реформ має здійснюватися за чіткою стратегією, де визначено план та бажаний кінцевий результат, до якого треба прагнути в процесі впровадження змін
- **Законність.** Законодавче регулювання реформ [4].

Правове функціонування держави та забезпечення верховенства права неможливе без дієвих антикорупційних реформ. Нині Україна перебуває на складному етапі свого історичного шляху. Проте навіть в умовах повномасштабної війни необхідно продовжувати антикорупційні реформи, успішність проведення яких безпосередньо впливає на шанси вступити до Європейського Союзу.

Антикорупційна боротьба полягає, зокрема, і в реформуванні державної служби. Складові реформування останньої представлені на рисунку 1.

Рис. 1 Підходи до антикорупційного реформування.

Джерело: розробка авторів на основі [11].

Будь-які реформи потребують узгодженості дій на всіх рівнях влади. Відсутність найменшої деталі в такому складному механізмі гальмує весь процес антикорупційної роботи. Відповідно, ефективність управління в питанні антикорупційних заходів прямо залежить від узгодженості дій усіх ланок цього процесу. Загальні особливості нововведень та реформ визначені в Антикорупційній стратегії на 2021–2025 роки, яка була затверджена Законом України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки» від 20.06.2022 № 2322-IX (далі – Стратегія) [12]. Основними засадами вказаного документа є:

- оптимізація органів державного управління, передання повноважень із метою недопущення дублювання в роботі різних органів;
- прозорість політики, спрощений доступ до адміністративних послуг через використання засобів цифрових трансформацій та відкритість публічних даних;
- створення дієвих механізмів боротьби з корупцією шляхом запровадження прозорих адміністративних послуг для фізичних та юридичних осіб;
- запобігання корупційним діям шляхом посилення відповідальності за неправомірні дії з використанням свого особливого владного становища;
- викорінення суспільної толерантності до корупційних дій, формування загальнонаціональної поваги до верховенства права [5; 12].

Стратегією визначені пріоритетні сфери, які потребують реформування для зменшення корупційної складової. У таблиці 1 представлені окремі стратегічні напрями, визначені державою в питаннях боротьби з корупцією на 2021–2025 роки.

Таблиця 1.

Стратегічні напрями боротьби з корупцією

Справедливий суд, прокуратура та органи правопорядку	Оцінка доброчесності кандидатів на посади до вищих органів правосуддя. Удосконалення механізмів кваліфікаційного оцінювання. Обмеження тривалого перебування на посаді суді. Запровадження електронного судочинства. Створення органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо прокурорів. Запровадження механізму проведення аудиту спеціальних антикорупційних органів.
Державне регулювання економіки	Завершення цифрової трансформації з метою досягнення прозорості та мінімізації корупційних ризиків. Здійснення аудиту електронних аукціонів. Можливість відкриття бізнесу онлайн, через електронний кабінет. Скасування зайвої звітності для підприємців. Впровадження механізму впливу на конкуренцію засобами антимонопольних дій тощо.
Митна справа та оподаткування	Посилення громадського контролю за діяльністю митних органів. Автоматизація та цифровізація митних процесів. Запровадження прозорого механізму подання скарг на дії посадових осіб. Зменшення переліку підстав для проведення перевірок податковими органами. Утворення органу з досудового розслідування фінансових злочинів тощо.

Державний та приватний сектори економіки	Проведення незалежного аудиту суб'єктів господарювання державного сектору економіки, а також запровадження внутрішнього контролю та управління ризиками в таких органах. Оренда державного та комунального майна здійснюється через електронні аукціони. Застосування механізму верифікації кінцевих бенефіціарів. Прийняття закону про адміністративний збір тощо.
Будівництво, земельні відносини та інфраструктура	Впровадження Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва. Створення єдиного електронного Містобудівного кадастру та його інтеграція з іншими реєстрами. Спрощення процедури оформлення земельних ділянок тощо.
Сектор оборони	Створення амортизованої системи обліку пального. Застосування відкритої форми закупівель товарів та послуг. Встановлення контактів і взаємодії з Агенцією НАТО щодо підтримки й постачання. Впровадження механізмів доброчесності та прийняття на посади на конкурсній основі тощо.
Охорона здоров'я, освіта й наука, соціальний захист	Впровадження електронної системи лікарських засобів у закладах охорони здоров'я. Інтеграція електронної системи охорони здоров'я з іншими базами даних. Розмежування функцій між різними органами при встановленні групи інвалідності. Прозоре зарахування до закладів вищої освіти. Запровадження інформаційної системи, засобами якої буде спрощено процес надання соціальних послуг тощо.

Джерело: розробка авторів на основі [12].

З системного аналізу основних складових зазначеної вище Стратегії вбачається, що ключовим напрямом змін має бути мінімізація контакту держави та особи (підприємця), зниження податкового та контролювального навантаження, а також цифровізація всіх сфер, де можливі корупційні ризики. Варто зазначити, що антикорупційна Стратегія узгоджується з Національною економічною стратегією на період до 2030 року, одним із пріоритетних напрямів якої є ефективний державний цифровий сервіс та розвиток цифрової економіки. З цією метою Стратегією визначено пріоритетний курс на верховенство права [13] шляхом використання засобів ефективної антикорупційної політики [14]. Отже, розвиток економіки та добробуту України безпосередньо залежить від рівня верховенства права, на яке корупція чинить згубний вплив. Відповідно, на окрему увагу заслуговує складовий механізм боротьби з корупцією – цифровізація, яка забезпечує прозорість управлінських процесів, чесне надання адміністративних послуг та відповідальний громадський контроль.

Так, від 2019 в Україні активно використовується цифровий застосунок Дія, засобами якого надається низка державних онлайн-сервісів, тим самим зменшується безпосередній контакт людини з чиновником, що має значний антикорупційний ефект [6]. Зокрема, громадяни можуть заповнити й подати заяви та інші документи до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, надавачів житлово-комунальних послуг. Також можливим є

отримання публічних послуг. Засобами вказаного застосунку можливе й подання скарг за результатами надання публічних послуг [15]. Окрім згаданого мобільного застосунку, заслуговують на увагу й наступні цифрові інновації, які мають значний антикорупційний ефект.

- **Е-декларування.** Містить інформацію щодо майнового стану чиновників. Сприяє громадському контролю за ними та їх статками через доступ до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування. На початку повномасштабного вторгнення доступ до декларацій був закритий, але з грудня 2023 року інформація знову доступна громадськості. Інформація з декларацій стає підставою для антикорупційних розслідувань.

- **Prozoro.** Електронна система публічних закупівель. На цьому електронному сервісі можна слідкувати за тендерами, державними закупівлями, доступний сервіс «Карта ремонтів». За допомогою цієї системи забезпечується громадський контроль за використанням державних коштів. Можлива аналітика завищення закупівельних цін, що дає підстави запідозрити певні структури чи осіб у корупційних схемах.

- **Prozoro продажі.** Електронний майданчик із продажу та передачі майна в оренду, який здійснює перевірку товарів, гарантуючи їх безпеку. Через такі аукціони бізнес може придбавати активи держави за ринковою ціною, це особливо актуально, коли вартість активів складно визначити.

- **eHealth.** Електронна система охорони здоров'я, за допомогою якої громадяни можуть отримувати окремі медичні послуги онлайн, зокрема йдеться про запис до електронної черги, отримання електронного направлення або електронного рецепта.

- **Spending.** Портал, який містить інформацію щодо використання та руху публічних коштів, де громадськість може прослідкувати призначення платежу та визначити кінцевих отримувачів.

- **Єдиний державний вебпортал відкритих даних.** Портал містить дані про сектори національної економіки, про державні доходи та витрати, підприємства, інфраструктуру тощо [6; 7].

Із зазначеного вище вбачається, що цифровізація певних адміністративних процесів знижує бюрократію та залученість осіб до окремих адміністративних процедур, робить їх прозорими. Також важливим елементом ефективного прозорого управління стало створення центрів надання адміністративних послуг. Відкриття таких центрів відбулося в межах децентралізаційних процесів та є успішним антикорупційним кейсом [6]. Однак зазначені процеси найбільшу ефективність мають на місцевому рівні та в нижчих щаблях влади. Щодо центральних органів державної влади та топчиновників, то процес запобігання корупційним ризикам є значно складнішим.

Коли мова йде про антикорупційну політику, то ефективним є метод запобігання корупції, а не боротьби з її наслідками. Отже, у межах антикорупційних реформ доцільно використовувати такі загальні та спеціальні заходи запобігання корупційним діям:

- популяризація в медіа нетерпимого ставлення до корупціонерів, розголос інформації щодо кримінальних справ, які були порушені у зв'язку з корупційними злочинами. Проведення в навчальних закладах лекцій, семінарів, які формуватимуть негативне ставлення молодого покоління до будь-яких корупційних дій;
- визначення найбільш корумпованих сфер і посад та створення особливих, жорстких умов відбору на посади та забезпечення суворого контролю за їх діяльністю;
- постійний, ретельний моніторинг способу життя осіб, які відповідно до своїх повноважень потенційно схильні до корупційних дій. Відповідний моніторинг має застосовуватись і до близьких родичів таких осіб;
- створення в органах державної влади та органах місцевого самоврядування незалежних підрозділів, які будуть здійснювати моніторинг діяльності посадових осіб, з метою недопущення корупційних випадків;
- забезпечення безпечних умов для викривачів корупціонерів, їх конфіденційності;
- створення максимально сприятливих умов для роботи журналістів, які здійснюють антикорупційні журналістські розслідування, та забезпечення системи захисту таких осіб [8].

Оцінюючи ефективність боротьби з корупцією, доцільно дослідити реальні показники антикорупційної роботи. Так, відповідно до звітів Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ) 2023 рік став найуспішнішим за всю історію існування НАБУ та Спеціальної антикорупційної прокуратури (далі – САП). Зокрема, у 2023 році НАБУ було повідомлено про підозру 257 особам, спрямовано до суду близько 100 обвинувальних актів щодо 233 осіб, Вищий антикорупційний суд за 2023 рік ухвалив 65 вироків, 83 особи було засуджено, а 6 осіб – виправдано.

Однією з найгучніших справ у 2023 році стало викриття схеми підкупу керівництва Верховного Суду. Не менш гучною виявилася справа в отриманні депутатом неправомірної вигоди в розмірі 85 тис. доларів США за надання права користування земельними ділянками сільськогосподарського призначення, решту 136 тис. доларів США підприємець мав передати чиновнику після збору врожаю. Показовим у цьому розслідуванні виявився той факт, що вказаний високопосадовець, вчиняючи зазначені кримінально карні діяння, обіймав посаду голови тимчасової слідчої комісії з питань розслідування фактів корупції на державних підприємствах, в установах та організаціях Національної академії аграрних наук. Загалом, 2023 рік ознаменувався низкою гучних викриттів.

Якщо оцінювати економічний ефект діяльності НАБУ і САП у 2023 році, то він становить майже 4,7 млрд грн, з них у другому півріччі 2023 року було:

- відшкодовано державі – 2,474 млрд грн;
- конфісковано в дохід держави за рішенням суду – 115 млн грн;
- передано за рішенням суду грошові кошти, майно, активи на потреби обороноздатності – 430, 149 млн грн. [16].

Такі результати підняли Україну на декілька щаблів у рейтингу Індексу сприйняття корупції. Transparency International є однією з міжнародних антикорупційних організацій, яка заснована ексдиректором Світового банку та діє з 1993 року. Вказана організація представлена в більш ніж 110 країнах світу, зокрема і в Україні. Так, за даними вказаної організації, яка щорічно проводить оцінювання корупції в країнах-учасниках, Україна у 2023 році в Індексі сприйняття корупції отримала 36 балів зі 100 можливих. Якщо порівнювати показники 2022 та 2023 років, то у 2023 році Україна додала 3 бали. На перший погляд, це здається мізерним ростом, однак, якщо оцінювати багаторічну історію боротьби з корупцією в Україні, то це найкращий показник. Відповідно до узагальнення Індексу сприйняття корупції, здійсненого Transparency International, за результатами 2023 року Україна входить до 17 країн світу з найкращим антикорупційним показником [17].

Висновки. Здійснене дослідження підтвердило успішність антикорупційної політики України у 2023 році. Це стало можливим завдяки реформам та законодавчим змінам, які почали запроваджуватися раніше. Загалом, заходи щодо вдосконалення антикорупційного законодавства можна оцінити позитивно, однак важливою антикорупційною складовою є саме забезпечення реальних механізмів боротьби з цим негативним явищем, для чого має бути досягнута консолідована взаємодія між інституціями, які здійснюють антикорупційну політику. Також узагальнення дослідженої інформації вказує на те, що очевидний антикорупційний ефект має прозорість політичних та адміністративних процесів, які стали можливими завдяки цифровізації. Однак такі засоби мають незначну ефективність у питаннях боротьби з корупцією у вищих органах державної влади.

Також із результатів дослідження вбачається, що механізми запобігання корупції повинні застосовуватися паралельно із заходами боротьби з корупцією, оскільки запобігання дає довгостроковий ефект та формує антикорупційну суспільну свідомість. Однак, зрозуміло, що в Україні критична ситуація саме з корупційними діями у вищих органах державної влади, що потребує додаткового наукового дослідження, спрямованого на визначення механізмів боротьби з топкорупціонерами.

Література:

1. Ребкало М. М. Досвід протидії корупції у країнах Європейського союзу: на прикладі Німеччини, Нідерландів, Румунії. *Інтеграція теорії у практику: проблеми, пошуки, перспективи в умовах воєнного стану*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Чернігів, 01 листопада 2023 р.). Чернігів: ПАУ, 2023. С. 289–292. URL: <http://surl.li/ulese> (дата звернення: 12.06.2024).

2. Шумна Л. П., Дудченко О. С., Маслова Л. А. Деякі питання ефективності державної антикорупційної політики в контексті реалізації засад верховенства права. *Науковий вісник Східноукраїнського національного університету імені Василя Стуса. Серія: Право*. 2022. № 1 (15). С. 74–82. URL: <http://surl.li/ulery> (дата звернення: 12.06.2024).

3. Миросердна І. М. Антикорупційна політика: міжнародні стандарти та досвід країн східної Європи. *Політичне життя*. 2020. №4. С. 30–35. DOI: 10.31558/2519-2949.2020.4.4

4. Марченко А. Антикорупційна реформа в Україні: поняття та особливості. *Актуальні проблеми державного управління*. Вип. 2(83). 2021. С. 199–204. DOI: <https://doi.org/10.35432/1993-8330arpa2832021237303>

5. Буковська О.А., Марков М.М. Антикорупційна стратегія України. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., (м.Київ, 8–9 грудня 2022 р.)*. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2022. С. 314–317. URL: <http://surl.li/umrnr> (дата звернення: 12.06.2024).

6. Боженко В. В., Петренко К. Ю. Кращі практики використання цифрових технологій та штучного інтелекту для боротьби з корупцією. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2022. №2. С. 59–66. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/89631> (дата звернення: 13.06.2024).

7. Сирота Д., Сергієнко А., Даценко Л. Кримінальна відповідальність та профілактика корупції. *Наука і техніка сьогодні*. 2023. № 13(27). С. 189–202. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13\(27\)-189-202](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13(27)-189-202)

8. Мошинін А. Корупція у сучасній Україні: стан та напрямки протидії. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2022. №2(62). С. 106–110. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2\(62\)-16](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2(62)-16)

9. Про запобігання корупції: Закон України від 14. 10. 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 12.06.2024).

10. Історія становлення. *Національне антикорупційне бюро України: офіційний вебсайт*. URL: <https://nabu.gov.ua/about-the-bureau/struktura-ta-kerivnitctvo/istoriya-stanovlennya/> (дата звернення: 12.06.2024).

11. Бродзь А.С. Напрями антикорупційної реформи в Україні в умовах сучасних викликів. *Публічна політика і державне управління в умовах війни: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Вінниця, 12 квітня 2024 р.)*. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2024. С. 217–220. URL: <https://jpasmd.donnu.edu.ua/article/view/14766> (дата звернення: 13.06.2024).

12. Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки: Закон України від 20. 06. 2022 № 2322-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-IX#Text> (дата звернення: 12.06.2024).

13. Logvynskyi G. V. Principles and guarantees for the security of advocates: international experience. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України): матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Одеса, 21 травня 2021 р.)*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. С. 236–238. URL: <https://hdl.handle.net/11300/15544> (дата звернення: 12.06.2024).

14. Бугера С.І. Запобігання корупції та організованій злочинності в умовах цифрової трансформації. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Київ, 8–9 грудня 2022 р.)*. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2022. С. 23–25. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/antykoriupsia/2022/materialy_konf_081222.pdf#page=315 (дата звернення: 12.06.2024).

15. Питання Єдиного державного вебпорталу електронних послуг та Реєстру адміністративних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 04. 12. 2019 р. № 1137 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1137-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.06.2024).

16. НАБУ і САП демонструють потужні результати у другому півріччі 2023 року. *Національне антикорупційне бюро України*: офіційний вебсайт. URL: <https://reports.nabu.gov.ua/investigations/> (дата звернення: 13.06.2024).

17. Индекс сприйняття корупції CPI 2023. *Transparency International Ukraine*: вебсайт. URL: <http://surl.li/mdnvr> (дата звернення: 13.06.2024).

References:

1. Rebkalov, M. M. (2023). Dosvid protydyi koruptsii u krainakh Yevropeiskoho soiuzu: na prykladi Nimechchyny, Niderlandiv, Rumunii [Experience of combating corruption in the countries of the European Union: on the example of Germany, the Netherlands, Romania]. Proceedings from: *III Mizhnarodna naukovopraktychna konferentsiia «Intehratsiia teorii u praktyku: problemy, poshuky, perspektyvy v umovakh voiennoho stanu» – The three International Scientific and Practical Conference «Integration of theory into practice: problems, searches, prospects in the conditions of martial law»* (Chernihiv, November 1, 2023) (pp. 289–292). Chernihiv: PAU. Retrieved from <http://surl.li/ulese> [in Ukrainian].

2. Shumna, L. P., Dudchenko, O. S., & Maslova, L. A. (2022). Deiaki pytannia efektyvnosti derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v konteksti realizatsii zasad verkhovenstva prava [Some issues of effectiveness of the state anti-corruption policy in the context of implementing the principles of the rule of law]. *Naukovyi visnyk Sivershchyny. Seriia: Pravo – Scientific Bulletin of Severshchyna. Series: Law*, 1 (15), 74–82. Retrieved from <http://surl.li/ulery> [in Ukrainian].

3. Myloserdna, I. M. (2020). Antykoruptsiina polityka: mizhnarodni standarty ta dosvid krain skhidnoi Yevropy [Anti-corruption policy: international standards and experience of Eastern European countries]. *Politychne zhyttia – Political life*, 4, 30–35. DOI 10.31558/2519-2949.2020.4.4 [in Ukrainian].

4. Marchenko, A. (2021). Antykoruptsiina reforma v Ukraini: poniattia ta osoblyvosti [Anti-corruption reform in Ukraine: concepts and features]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia – Actual problems of state administration: a collection of scientific works*, 2(83), 199–204. DOI: <https://doi.org/10.35432/1993-8330appa2832021237303> [in Ukrainian].

5. Bukovska, O. A., & Markov M. M. (2022). Antykoruptsiina stratehiia Ukrainy [Anti-corruption strategy of Ukraine]. Proceedings from: *VII Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsiia «Realizatsiia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v mizhnarodnomu vymiri» – The Seven International Scientific and Practical Conference «Implementation of the state anti-corruption policy in the international dimension»* (Kyiv, December 8–9, 2022) (pp. 314–317). Kyiv: Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav. Retrieved from <http://surl.li/umnr> [in Ukrainian].

6. Bozhenko, V. V., & Petrenko, K. Yu. (2022). Krashchi praktyky vykorystannia tsyfrovoykh tekhnolohii ta shtuchnoho intelektu dlia borotby z koruptsiieiu [Best practices of using digital technologies and artificial intelligence to fight corruption]. *Visnyk Sumskoho derzhavnoho universytetu. Seriya Ekonomika – Bulletin of Sumy State University. Economy series*, 2, 59–66. Retrieved from <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/89631> [in Ukrainian].

7. Syrota, D., Serhiienko, A., & Datsenko, L. (2023). Kryminalna vidpovidalnist ta profilaktyka koruptsii [Criminal responsibility and prevention of corruption]. *Nauka i tekhnika sohodni – Science and technology today*, 13(27), 189–202. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13\(27\)-189-202](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13(27)-189-202) [in Ukrainian].

8. Moshynin, A. (2022). Koruptsiia u suchasni Ukraini: stan ta napriamky protydyi [Corruption in modern Ukraine: state and directions of countermeasures]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Politychni nauky ta publichne upravlinnia – Scientific works of the Interregional Academy of Personnel Management. Political science and public administration*, 2(62), 106–110. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2\(62\)-16](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2(62)-16) [in Ukrainian].

9. Закон Ukrainy «Pro zapobihannia koruptsii» [The Law of Ukraine On Prevention of Corruption]. Activity from October 14 2014, No. 1700-VII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> [in Ukrainian].

10. Istoriiia stanovlennia [History of formation]. *Natsionalne antykoruptsiine biuro Ukrainy – National Anti-Corruption Bureau of Ukraine*: ofitsiyni vebseit. Retrieved from <https://nabu.gov.ua/about-the-bureau/struktura-ta-kerivnitctvo/istoriya-stanovlennya/> [in Ukrainian].

11. Brodz, A. S. (2024). Napriamy antykoruptsiinoi reformy v Ukraini v umovakh suchasnykh vyklykiv [Directions of anti-corruption reform in Ukraine in the conditions of modern challenges]. Proceedings from: *Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Publichna polityka i derzhavne upravlinnia v umovakh viiny» – The International Scientific and Practical Conference «Public policy and state administration in the conditions of war»* (Vinnytsia, April 12, 2024) (pp. 217–220). Vinnytsia: DonNU imeni Vasylia Stusa. Retrieved from <https://jpasmd.donnu.edu.ua/article/view/14766> [in Ukrainian].

12. Zakon Ukrainy «Pro zasady derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky na 2021-2025 roky» [The Law of Ukraine On the principles of state anti-corruption policy for 2021-2025]. Activity from June 20 2022, No. 2322-IX. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-IX#Text> [in Ukrainian].

13. Logvynskiy, G. V. (2021). Pryntsypy ta harantii bezpeky advokativ: mizhnarodnyi dosvid [Principles and guarantees for the security of advocates: international experience]. Proceedings from: *Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Nauka ta suspilne zhyttia Ukrainy v epokhu hlobalnykh vyklykiv liudstva u tsyfrovu eru» – The International Scientific and Practical Conference «Science and social life of Ukraine in the era of global challenges for humanity in the digital era»*. (Odesa, May 21, 2021) (pp. 236–238). Vol. 2. Odesa: Vydavnychiy dim «Helvetyka». Retrieved from <https://hdl.handle.net/11300/15544> [in Ukrainian].

14. Buhera, S. I. Zapobihannia koruptsii ta orhanizovani zlochynnosti v umovakh tsyfrovoy transformatsii [Prevention of corruption and organized crime in the conditions of digital transformation]. Proceedings from: *VII Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Realizatsiia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v mizhnarodnomu vymiri» – The Seven International Scientific and Practical Conference «Implementation of the state anti-corruption policy in the international dimension»* (Kyiv, December 8–9, 2022) (pp. 23–25). Kyiv: Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav. Retrieved from https://www.naiu.kiev.ua/files/antykoruptsia/2022/materialy_konf_081222.pdf#page=315 [in Ukrainian].

15. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pytannia Yedynoho derzhavnoho vebportalu elektronnykh posluh ta Reiestru administratyvnykh posluh» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine Issues of the Unified State Web Portal of Electronic Services and the Register of Administrative Services]. Activity from December 04 2019, No. 1137. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1137-2019-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

16. NABU i SAP demonstriuiut potuzhni rezultaty u druhomu pivrichchi 2023 roku [NABU and SAP demonstrate powerful results in the second quarter of 2023]. *Natsionalne antykoruptsiine biuro Ukrainy – Natsionalne antykoruptsiine biuro Ukrainy*: ofitsiyni website. Retrieved from <https://reports.nabu.gov.ua/investigations/> [in Ukrainian].

17. Indeks spryiniattia koruptsii CPI 2023 [CPI Corruption Perceptions Index 2023]. *Transparency International Ukraine*: vebseit. Retrieved from <http://surl.li/mdnvr> [in Ukrainian].